

Parasitter i habitter

Af Sanne Udsen

FOAs ledertræf 2014

Hvad er en psykopat?

- Den kliniske definition på en dyssocial personlighedsforstyrrelse (psykopati) ifølge ICD-10
- Først de *generelle kriterier* for at have en personlighedsforstyrrelse:
- En adfærd og måde at opleve og fortolke tilværelsen på, som er anderledes end den kultur, man tilhører.

- Det skal gælde for mindst to af følgende områder:
 - Ens erkendelser eller holdninger
 - Ens følelser
 - Ens kontrol over egne behov og impulser
 - Ens forhold til andre mennesker

Endu fem kriterier:

Man skal have en adfærd, som er gennemgribende unuanceret, utilpasset og uhensigtsmæssig

Den uhensigtsmæssige adfærd skal gå ud over en selv eller andre

Den uhensigtsmæssige adfærd er startet i ens ungdom eller barndom

Den uhensigtsmæssige adfærd skyldes ikke, at man har en anden psykisk sygdom

Den uhensigtsmæssige adfærd skyldes ikke misbrug eller en fysisk sygdom, f.eks. en hjerneskade.

Dyssocial personlighedsforstyrrelse

- Dertil skal man desuden have mindst tre af følgende personlighedstræk:
 - Udvide grov ligegyldighed over for andres følelser
 - Mangle ansvarsfølelse og respekt for sociale normer eller forpligtelser
 - Mangle evner til at fastholde forbindelser med andre mennesker

- Have svært ved at tolerere frustrationer og have en lav aggressionstærskel
- Være ude af stand til at føle skyld eller til at lære af erfaringer eller straf
- Have tendens til at komme med bortforklaringer og til at være udadprojicerende, dvs. til at give andre skylden for sine egne negative sider
- En psykopat er IKKE sindssyg!

Hvor mange er der så?

- Konsensus er 1 %, men afhængig af kilde kan tal på 1, 2 eller 4 % af befolkningen optræde
- Nogle siger flere mænd end kvinder, andre siger lige mange
- Væsentligt færre i Asien end i Vesten
- Og blandt ledere ca. 4 %

Hvor stammer psykopati fra?

- Psykopati er en medfødt disposition, der skyldes en funktionsanormalitet i hjernen: en uudviklet og underaktiv amygdala.
- Miljø/kultur har også en betydning for måden, psykopatien kommer til udtryk på
- Psykopati kan ikke helbredes
- Kognitiv adfærdsterapi kan afhjælpe voldelig adfærd, men har ikke nødvendigvis positiv effekt

10 udvalgte karakteristika

- Mangel på samvittighed
- Overførsel af skyld
- Grandios selvforståelse
- Impulsivitet
- Glat charme

- Mangel på empati
- Let ved løgn
- Overfladiske følelser
- Dårlig selvbeherskelse
- Evnen til at manipulere

Det er mængden og graden, der gør det!

Hvad er det med vores ledelsesideal?

- Hvordan kan det lade sig gøre at forveksle en psykopat med en god, beslutnings-dygtig leder?
- Hvad er forskellen på en narcissist og en psykopat?
- Narcissisten kan i nogle tilfælde være svaret på en virksomheds eller en nations bønner - men en psykopat kan aldrig!

Er der en særlig type organisation, der trækker?

- Psykopater går efter
- magt - penge - prestige - kontrol over andre
- visse jobs tiltrækker i højere grad end andre
- organisatorisk kaos kan give frit spillerum - men det er ikke den eneste mulighed
- konfliktsky topledelse virker beskyttende

Hvad kan man gøre?

- Hvordan kan man som arbejdsplads undgå at få en psykopat ansat?
- Hvad kan man stille op som chef for en psykopat?
- Hvad kan man stille op som medarbejder?
- Analyser mulige udfaldsrum og handl derefter!
- Tro aldrig, psykopaten kan ændre sig!